

Zpráva o plnění priorit Rady za rok 2016 a priority Rady stanovené pro rok 2017

Rada se při své činnosti řídí zákonem o vysílání, zákonem o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání, zákonem o reklamě a dalšími právními předpisy.

Všem činnostem stanovených těmito zákony se Rada věnuje bez výjimky, v jejich rámci si nicméně může stanovit priority, na něž se v daném kalendářním roce zaměří. Volba priorit zpravidla reflektuje aktuální události (například konání voleb), společenskou poptávku (snaha o omezení negativního vlivu vysílání na děti) apod.

Dne 20. prosince 2016 na 23. zasedání Rada vyhodnotila plnění priorit roku 2016 a stanovila priority pro rok 2017.

I.

Vyhodnocení priorit Rady pro rok 2016

1) Ochrana dětí před negativními dopady vysílání

Ochrana dětských diváků před možnými negativními dopady vysílání je standardně jedním z hlavních cílů Rady. Po pěti letech se Rada v roce 2016 opět primárně zaměří na monitoring televizních pořadů s kriminální tematikou, zejména těch, které jsou do vysílání zařazovány v odpoledních vysílacích časech, kdy děti, po návratu ze školy, mnohdy sledují televizi bez dozoru dospělých. Rada se soustředí na analýzu pořadů, v nichž se v ohrožující míře ztvárňuje agrese, násilí a důsledky násilí (utrpení obětí, zohavená těla obětí).

Rovněž v analýzách rozhlasového vysílání bude kladen důraz na dodržování § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb. (nezařazovat v době od 06.00 hodin do 22.00 hodin pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých). Dále s ohledem na skutečnost, že audiovizuální mediální služby na vyžádání jsou principiálně snadno přístupné všem skupinám diváků a tedy i dětem, je nutno činit kroky k ochraně dětí a mladistvých před možným závadným obsahem. V této oblasti by Rada chtěla poskytnout větší informovanost recipientům služeb o výskytu možných závadných služeb a to například prostřednictvím webu detiamedia.cz, případně obeznámit rodiče s legislativními prostředky chránící děti a mladistvé právě před obsahem audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání.

Vyhodnocení:

Naplňování priority ochrany dětí před negativními dopady vysílání přineslo významné zjištění, že odpolední vysílací časy, v nichž tradičně řada provozovatelů nabízí kriminální seriály, již nejsou problémem v takovém rozsahu, jako před několika lety. Provozovatelé reflektují rozhodovací činnost Rady a ohleduplněji k potřebám dětských diváků zařazují tento typ pořadů. Markantní je to například u provozovatele CET 21 spol. s r.o., který v kriminálních seriálech rozmlžuje oběti vražd a mučení či jiné zneklidňující obsahy. Překvapivě tak většina kroků Rady v roce 2016, v podobě vydání upozornění na porušení § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb., tedy ustanovení, které zakazuje mezi 6. a 22. hodinou zařazovat pořady a upoutávky ohrožující psychický, fyzický či mravní vývoj dětí a mladistvých, nesouvisela s kriminálními seriály, ale byla vydána pro odvysílání jiného typu audiovizuálních obsahů.

V případě nelineárního vysílání je regulace obsahu volnější a je zajišťována tzv. disclaimerem, který má zamezit přístupu dětí a mladistvých k závadnému obsahu. V uplynulém období Rada provedla analýzu vysílání nelineárních služeb, které nejsou technologicky dostupné na území České republiky, a znemožňují tak přímý dozor Rady.

V daných případech bylo zjištěno, že poskytovatelé plní své povinnosti nad rámec zákonné povinnosti opatřit závadné obsahy formou disclaimeru, a to formou tzv. rodičovského zámku, který zcela eliminuje možnost přístupu k obsahu dětem a mladistvým.

V rozhlasovém vysílání v roce 2016 došlo, oproti rokům předcházejícím, k výraznému zlepšení situace, kdy k zařazení pořadu či upoutávek, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mládeže došlo pouze výjimečně. Rada na podnět veřejného ochránce práv vydala upozornění na porušení zákona, kterého se provozovatel dopustil tím, že ve vysílání nabádal žáky k natočení nychytávky učitelů a podmiňoval tím účast ve vyhlášené soutěži. Pochybení bylo spatřeno zejména v odvysílání výzvy bez toho, že by výzva k natáčení „nychytávek učitelů“ byla zjemněna o nějaké vysvětlení, že cílem není vystavit učitele ponížení.

2) Objektivita a vyváženost předvolebního vysílání

Na podzim 2016 se v České republice uskuteční krajské volby a současně volby do třetiny senátu. Monitoring předvolebního rozhlasového a televizního vysílání je tradičně prioritou Rady, protože vysílání významným způsobem zasahuje do politické soutěže. I v roce 2016 tak bude zpracován rozsáhlý monitoring zpravodajských a publicistických pořadů všech hlavních celoplošných programů. Navíc se monitoring tentokrát zaměří i na vybrané programy regionálního a místního charakteru, kde lze očekávat zvýšený zájem zejména o volby krajské.

Vyhodnocení:

V říjnu 2016 proběhly senátní a krajské volby. Rada dle své metodiky, kterou stanovila již v první polovině kalendářního roku, zadala zpracování analýz předvolebního vysílání u vybraných programů. Monitoring zpravodajských a publicistických pořadů, za období čtyř týdnů předcházejících volbám, byl zadán u programů ČT 1, ČT 24, NOVA, Prima, Televize Barrandov, FREKVENCE 1, RÁDIO IMPULS, Radiožurnál, Český rozhlas Plus, a u regionálních stanic Českého rozhlasu a devíti vybraných lokálních televizních programů. Výstupy z analýz Rada projednává postupně. Několik bylo Radě předloženo ještě v roce 2016, jiné, zejména analýzy celoplošných programů, které zahrnují i stovky hodin monitorovaného obsahu, Rada projedná až v prvních měsících roku 2017. Některé analýzy, které byly zpracovány ještě v průběhu roku 2016, odhalily nedostatky z hlediska dodržování povinnosti objektivního a vyváženého informování, resp. zjistily prohřešky, které mohly nekalým způsobem zasáhnout do politické soutěže.

Pro nelineární vysílání zákon neupravuje povinnost dodržování objektivního a vyváženého vysílání, přesto byla zadána analýza evidovaných služeb, která byla zaměřena na zpravodajství z regionálních oblastí ve vztahu k probíhajícím krajským a senátním volbám. Uvedená analýza, byť nesledovala možné porušení zákonných předpisů, měla v důsledku účel, který měl objasnit, zdali forma nelineárního vysílání může určitým způsobem reflektovat předvolební dění a zdali dochází prostřednictvím tohoto média k předvolebním prezentacím. Závěry analýzy nebyly do konce kalendářního roku dokončeny, nicméně lze očekávat, podle prvních výsledků, že zejména obce využily nelineárního vysílání k sebe prezentaci některých kandidátů do krajských voleb.

3) Mediální gramotnost

V roce 2016 se Rada hodlá podrobněji zaměřit na problematiku mediální gramotnosti. Je to již pět let, co si Rada nechala zpracovat studii, která hodnotila mediální gramotnost populace ČR, proto Rada rozhodla, že je na místě nechat zpracovat studii novou, která by poskytla aktuální data a přinesla by signály o tom, zda se situace v této oblasti u nás lepší, či naopak.

Vyhodnocení:

V průběhu roku 2016 Rada projednala dvě části studie nazvané Mediální gramotnost populace České republiky. První část studie přinesla zjištění o úrovni mediální gramotnosti u osob starších 15 let, druhá pak u dětí od předškolního věku až do 15 let. Studie zpracovaná Centrem pro mediální studia při Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze (CEMES) přinesla nejen data o aktuální úrovni dovedností, znalostí a porozumění, umožňujícího efektivní a bezpečné využívání médií, ale poskytla rovněž pozoruhodnou komparaci se zjištěními obdobné studie, která byla zpracována před pěti let. Právě možnost srovnání je užitečným nástrojem, jehož prostřednictvím lze vyhodnocovat tendence ve vývoji mediální gramotnosti.

V závěru roku se Rada seznámila se závěry další studie mediální gramotnosti, resp. jejího specifického segmentu. Studie se soustředila na mediální gramotnost vybraných skupin populace, které lze v této oblasti považovat za rizikové či ohrožené, konkrétně na seniory a příslušníky národnostních a etnických menšin. Zkoumáno bylo, jak příslušníci těchto skupin odlišují v televizním vysílání komerční komunikaci a zda dokážou odolávat marketingové manipulaci. Studie přinesla zajímavá zjištění, prokazující, že míra znalostí a schopností v dané oblasti je výrazně ovlivněna nejen vzděláním a, v případě národnostních menšin, možnou jazykovou bariérou, ale velice výrazně také u příslušníků menšin mírou jejich integrace ve většinové společnosti a u seniorů mírou jejich společenské aktivity a interakce s rodinnými příslušníky či přáteli.

4) Ochrana spotřebitele a obchodní sdělení

Monitoring vysílání se bude v roce 2016 důsledně zabývat souladem obchodních sdělení s požadavky zákona č. 132/2010 Sb. a zákona č. 40/1995 Sb., potažmo zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele. V návaznosti na novelizaci zákona č. 40/1995 Sb., která proběhla v srpnu 2015, se Rada zaměří na vyhodnocování dodržování zákonného ustanovení, § 2 odst. 1 písm. f) zákona o regulaci reklamy, které zakazuje reklamu na loterie a jiné podobné hry, které nebyly povoleny nebo oznámeny podle zvláštního právního předpisu. Monitoring obchodních sdělení se tak soustředí na možný výskyt reklamy či jiného typu obchodních sdělení, propagujících loterie, poker apod.

Rada v oblasti ochrany spotřebitele dále hodlá prohlubovat kooperaci v rámci koordinační skupiny zabývající se dopady a aplikaci Nařízení č. 1924/2006., kterým se zřizuje seznam schválených zdravotních tvrzení.

Vyhodnocení:

V souladu se stanovenými prioritami věnoval monitoring obchodních sdělení speciální pozornost výskytu reklam na loterie a jiné podobné hry. Rada projednala samostatný analytický materiál, který vyhodnocoval výskyt takových obchodních sdělení v televizním vysílání za celé první pololetí roku 2016. Rada na základě tohoto materiálu mohla s uspokojením konstatovat, že na žádném z posuzovaných televizních programů nebyl zachycen výskyt reklamy na loterie, které by nebyly řádně registrované na území České republiky. Taktéž v rozhlasovém vysílání nebyl v roce 2016 zachycen žádný výskyt reklamy na loterie neregistrované na území ČR.

5) Kooperace se samoregulátory v oblasti regulace nelineárních služeb

Rada vnímá úspěšnou spolupráci se samoregulátorem jako ideální doplněk regulace, jejímž cílem je předcházení deliktů a souvisejících správních řízení.

Vyhodnocení:

V roce 2016 nebyla vedena žádná správní řízení, která by byla vedena za participace samoregulátora, kterým je v případě nelineárního vysílání Sdružení pro internetový rozvoj v České republice, z.s.p.o. (SPIR). Kooperaci se samoregulátorem za uplynulý rok lze považovat za úspěšnou a bez rozdílnosti názorů. Rada pravidelně monitoruje závěry a analýzy samoregulátora v oblasti jeho působnosti, zejména s ohledem na internetové vysílání, přičemž dominantním problémem byla v uplynulém roce otázka regulace hazardu v rámci internetového obsahu, což sice není oblast, která by spadala do působnosti Rady, přesto je nutno říci, že se jedná o problematiku s určitými styčnými body. Nelze také opominout účast na konferenci IAC 2017, která byla pořádána tímto regulátorem.

6) Spolupráce Rady s orgány státní správy

Rada se ve spolupráci s orgány státní správy bude podílet na pracích souvisejících s koncepcí digitálního rozhlasového vysílání, dále na vytváření strategie pro udržitelný rozvoj terestrické platformy v ČR z hlediska zachování a rozvoje plurality programové nabídky ve volném zemském digitálním vysílání a příprav na přechod tohoto vysílání do DVB-T2.

Vyhodnocení:

Rada spolupracuje s orgány státní správy a dalšími dotčenými subjekty v rámci Koordinační expertní skupiny ustanovené Ministerstvem průmyslu a obchodu za účelem přechodu na zemské digitální televizní vysílání ve standardu DVB-T2. Zástupci Rady se účastní jednání expertní skupiny, kde jsou připravovány navazující procesy umožňující bezproblémový přechod na nový standard DVB-T2. V rámci přípravy zemského digitálního rozhlasového vysílání se Rada účastní jednání pracovní skupiny při Ministerstvu kultury, která řeší rozvoj zemského digitálního vysílání Českého rozhlasu.

Rada se v roce 2016 podílela zejména na finalizaci dokumentu Návrh rozvoje zemského digitálního vysílání Českého rozhlasu (vypracovávalo v gesci Ministerstva kultury ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu a Českým telekomunikačním úřadem) a následném připomínkovém řízení.

Dále se Rada podílí na práci expertní komise zřízené Ministerstvem průmyslu a obchodu k návrhu nařízení o spolupráci mezi vnitrostátními orgány pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu spotřebitele. Předmětný návrh nařízení má nahradit stávající nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu spotřebitele (nařízení CPC) a lze jej vyhodnotit jako jedno z opatření přijaté Evropskou komisí v rámci Strategie jednotného digitálního trhu a současně Strategie jednotného trhu.

7) Oprávnění k vysílání prostřednictvím zvláštních přenosových systémů

Rada se zaměří na původní lineární a převzaté vysílání prostřednictvím zvláštních přenosových systémů (online tv služby), jejich vyhledávání a evidence tak, aby v internetovém prostředí nedocházelo k porušování zákona č. 231/2001 Sb. a k nelegálnímu šíření televizního vysílání.

Vyhodnocení:

Rada se úspěšně věnovala oblasti internetového online vysílání a vysílání prostřednictvím dalších nových technologií, zákonem sdružené pod kategorií zvláštních přenosových

systemů (ZPS), a to jak v rámci původního tak převzatého vysílání. Svědčí o tom i fakt, že jen k dnešnímu dni Rada vedla 15 licenčních řízení k televiznímu vysílání prostřednictvím ZPS a registrovala tři nové služby online převzatého vysílání. Rada chápe, že internetové vysílání a vysílání prostřednictvím nových technologií (aplikací a chytrých zařízení), je nejrychleji rozvíjející se oblastí. Zároveň se jedná o platformu velmi rozmanitou a nejobtížněji uchopitelnou. Vzhledem k tomu, že audiovizuální obsah má být zahrnut do evropského regulačního rámce bez ohledu na technologii šíření, Rada vnímá v této prudce se rozvíjející oblasti vysílání nadále potřebu věnovat zvláštním přenosovým systémům a novým médiím zvýšenou pozornost.

8) Směrnice AVMS

Rady bude aktivně participovat na přípravě revize směrnice AVMS na úrovni Evropské Komise a Evropské skupiny regulátorů (ERGA).

Vyhodnocení:

Rada se v průběhu celého uplynulého roku aktivně účastnila procesu revidování směrnice AVMS, který již vyústil v návrh Evropské komise na její změnu. Zástupci Rady se účastnili jednání na úrovni vnitrostátní, ve spolupráci s Ministerstvem kultury v rámci přípravy rámcové pozice České republiky k tomuto návrhu, tak zejména na úrovni evropské. Probíhala jednání v rámci pravidelných kontaktních výborů, kde Evropská komise pravidelně informovala o postupu legislativních prací a diskutovala přístup k jednotlivým oblastem se zástupci členských států. Nejintenzivněji se Rada účastnila na úrovni Evropské skupiny regulátorů (ERGA), kde byla aktivním členem pracovní skupiny právě pro otázky revize Směrnice AVMS. V rámci této skupiny byly podrobně probírány jednotlivé oblasti evropské úpravy z pohledu regulačních orgánů jednotlivých členských států. Práce této skupiny vyústila ve vytvoření několika rámcových dokumentů k jednotlivým oblastem, které směrnice upravuje, a také ve vydání oficiálního stanoviska ERGA, které vyjadřuje pohledu regulačních orgánů na navrhované změny.

9) Spisová služba

Stávající systém elektronické spisové služby po dobu uplynulých let Radě plně dostačoval, ale s přicházejícími požadavky (mimo jiné např. eIDAS) je třeba tento systém nahradit. V roce 2016 bude na základě výsledku výběrového řízení nasazen zcela nový systém elektronické spisové služby, který bude splňovat všechny stávající legislativní požadavky a bude připraven na implementaci nových požadavků s ohledem na změny v legislativě.

Vyhodnocení:

V roce 2016 proběhlo výběrové řízení na nový systém elektronické spisové služby. V průběhu roku probíhaly přípravné a testovací práce, akceptace dodaného řešení, školení a metodická podpora uživatelů. Všechny činnosti probíhaly dle předem schváleného harmonogramu, tak aby kompletní přechod na nový systém spisové služby proběhl k 1. lednu 2017.

10) Kybernetická bezpečnost

V oblasti kybernetické bezpečnosti na rok 2016 Rada předpokládá rozšiřování již přijatých základních opatření a současně i prohlubování znalostí problematiky kybernetické bezpečnosti všech zaměstnanců. Velkou prioritu v dané oblasti má nasazení nástroje na sledování a vyhodnocování síťového provozu.

Vyhodnocení:

V roce 2016 proběhla podrobná analýza infrastruktury a procesu v RRTV z pohledu zákona č. 181/2014 Sb., zákona o kybernetické bezpečnosti. Na základě zde uvedených skutečností byla přijata doporučení směřující k úpravě interních předpisů RRTV. Nástroje pro sledování a vyhodnocování síťového provozu byly zavedeny.

II.

Priority RRTV pro rok 2017

1) Ochrana dětských diváků

V roce 2017 se Rada vedle monitoringu a analytického vyhodnocování audiovizuálních obsahů, které mohou být potenciálně rizikové pro dětského diváka, zaměří zejména na rešeršní a teoreticko-metodologické úkoly spojené s otázkami, které před regulátory v souvislosti s ochranou nezletilých před negativními dopady audiovizuálních obsahů, šířených prostřednictvím různých technologických platform, staví probíhající novelizace Směrnice o audiovizuálních mediálních službách. Speciální pozornost pak bude zaměřena na aktuální trendy v oblasti označování audiovizuálních děl z hlediska jejich vhodnosti pro dětské diváky a na snahy o koordinaci tohoto značení na nadnárodní úrovni.

2) Objektivita a vyváženost předvolebního vysílání

Na podzim 2017 se v České republice uskuteční parlamentní volby. Monitoring předvolebního rozhlasového a televizního vysílání je tradičně prioritou Rady, protože vysílání významným způsobem zasahuje do soutěže politických stran. I v roce 2017 tak bude zpracován monitoring zpravodajských a publicistických pořadů všech hlavních celoplošných programů a vybraných programů šířených na regionální či lokální úrovni. Cílem analytického vyhodnocení jak standardního zpravodajského a publicistického obsahu jednotlivých sledovaných programů, tak publicistiky, připravené provozovateli speciálně v souvislosti s konáním voleb, bude posoudit, zda se někteří provozovatelé v citlivém předvolebním období nezpronevěřili zásadám objektivního a vyváženého informování.

3) Ochrana zranitelných skupin spotřebitelů před obchodními sděleními, nabízejícími věštecké a esoterické služby, včetně prodeje předmětů, které mají poskytovat ochranu, zdraví či jiné osobní benefity.

Rada bude v roce 2017 v rámci monitoringu věnovat zvláštní pozornost rozboru obchodních sdělení, obzvláště teleshoppingových bloků, jejichž obsahem je nabídka různých forem věštění, sesílání pozitivní energie, léčivých sil apod., či obchodních sdělení, která propagují prodej předmětů, které mají poskytovat ochranu, zdraví či jiné osobní benefity. Tento typ obchodních sdělení bude důsledně vyhodnocován z hlediska naplnění všech požadavků zákona o regulaci reklamy a zákona o ochraně spotřebitele, a to zejména s ohledem na zranitelné skupiny spotřebitelů, u kterých je vyšší riziko podlehnutí marketingovému nátlaku věštců, vědem a esoteriků.

4) Monitoring obsahu audiovizuálních služeb s ohledem na možné technologické inovace

V současné době dochází k rozvoji technologií umožňujících kombinovat „standardní televizní vysílání“ s platformami na bázi připojení k internetu. Jedním z těchto možných prvků je tzv. HbbTV, které je spustitelné prostřednictvím tzv. red buttonu či přímo prostřednictvím programové nabídky na televizorech disponujících HbbTV podporou. Technologické

možnosti televizních přijímačů a s tím související specifické obsahy vysílání mohou být mimo stávající regulační rámec a mohou tak obsahovat prvky, které nebudou podléhat standardní kontrole, přestože mohou významně zasáhnout do práv diváků – potažmo spotřebitelů. V roce 2017 by tak mělo dojít k zmapování technologických možností s následnou reflexí ve vztahu k možné regulaci, či podchycení oblastí, které se dle stávajících předpisů regulaci vymykají.

5) Oprávnění k vysílání prostřednictvím zvláštních přenosových systémů

Rada bude pokračovat v kontrole původního lineárního a převzatého vysílání prostřednictvím zvláštních přenosových systémů (online tv služby), jejich vyhledávání a evidence tak, aby v internetovém prostředí nedocházelo k porušování zákona č. 231/2001 Sb. a k nelegálnímu šíření televizního vysílání anebo k poskytování on demand služeb bez evidence.

6) Spolupráce Rady s orgány státní správy

Rada se bude nadále podílet na práci expertní komise zřízené Ministerstvem průmyslu a obchodu k návrhu nařízení o spolupráci mezi vnitrostátními orgány pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu spotřebitele, dále se ve spolupráci s orgány státní správy bude podílet na vytváření strategie pro udržitelný rozvoj terestrické platformy v ČR z hlediska zachování a rozvoje plurality programové nabídky ve volném zemském digitálním vysílání a příprav na přechod tohoto vysílání do DVB-T2.

7) Směrnice AVMS

Rady bude i v roce 2017 aktivně participovat na přípravě revize směrnice AVMS na úrovni Evropské Komise a Evropské skupiny regulátorů (ERGA).

8) Spisová služba

Nasazení nového systému elektronické spisové služby do produkčního prostředí vč. kompletního přepracování evidence Oprávnění, tak aby poskytovala efektivnější výstupy. Bude pokračovat metodická podpora uživatelů. Dále budou u dodavatele spisové služby prosazovány nové funkcionality sloužící k zefektivnění práce uživatelů.

9) Kybernetická bezpečnost

Budou vyhodnocena zranitelnosti a rizika, která jsou uvedena v aktuální verzi dokumentace řízení bezpečnosti, na jejichž základě proběhne jejich revize a aktualizace dle aktuálních podmínek. Záměrem je důslednější poučení zaměstnanců o problematice kybernetické bezpečnosti, a to jak v podmínkách elektronického systému spisové služby, tak v podmínkách běžné práce.